

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Ndob/70/2023
Identifikačné číslo spisu:	6121402396
Dátum vydania rozhodnutia:	11.12.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Jaroslava Fúrová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:6121402396.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jaroslavy Fúrovej a členiek senátu JUDr. Kataríny Pramukovej a JUDr. Andrey Sedlačkovej v spore žalobkyne obchodnej spoločnosti: LUKI s.r.o., Skalité, Serafinov 351, IČO: 51 772 965, zastúpenej advokátom JUDr. Ladislavom Ščurym, PhD., Čadca, Mierová 1725, IČO: 33916071, proti žalovanej obchodnej spoločnosti: FM -Stavby s. r. o., Čadca, Rieka 819, IČO: 52 119 572, o zaplatenie 3 600 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalovanej v konaní vedenom na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 42Cob/78/2023, o nesúhlase Krajského súdu v Banskej Bystrici s postúpením sporu Krajským súdom v Žiline vedenom pod sp. zn. 13Cob/73/2023, takto

rozhodol:

Na konanie o odvolaní j e p r í s l u š ň ý Krajský súd v Banskej Bystrici.

Odôvodnenie

1. Súdny spis bol Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) predložený z dôvodu nesúhlasu Krajského súdu v Banskej Bystrici s postúpením sporu z Krajského súdu v Žiline postupom podľa § 43 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Krajský súd v Banskej Bystrici svoj nesúhlas s postúpením sporu odôvodňuje viacerými argumentmi. V prvom rade má za to, že hoci mu je zřejmý princíp okamžitej aplikability procesných noriem, z absencie funkčnej a kauzálnej príslušnosti k prechodnému ustanoveniu § 471c CSP nevyplýva zámer, účel a zmysel tzv. reformy súdnej mapy (zákon č. 150/2022 Z. z.), aby o odvolaniach podaných podľa právnej úpravy účinnej do 31. mája 2023 sa rozhodovalo podľa novej právnej úpravy účinnej od 1. júna 2023 (resp. krajské sudy podľa novej úpravy). Toto nevyplýva zo žiadneho ustanovenia novej právnej úpravy, pričom prechodné ustanovenie sa malo vykladať v súvislosti s účelom, zmyslom a cieľom, ktorý sa mal dosiahnuť zmenou právnej úpravy. A práve naopak jednoznačným zámerom je, aby staré veci dokončili doterajšie sudy s jedinou výnimkou, ktorou je prechod výkonu súdnictva zo zrušených (zaniknutých) súdov na novozriadené (nástupnícke). O tom svedčí dôvodová správa k § 471c CSP, podľa ktorej ak dochádza k presunu kauzálnej príslušnosti medzi súdmi, ktoré nezanikajú, „staré“ veci dokončí doterajší súd, pričom nový nápad už smeruje na nový súd. Rovnako tak aj usmernenie Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“), podľa ktorého zavedením kauzálnej príslušnosti nedochádza od 1. júna 2023 k prechodu výkonu

súdnicstva medzi krajskými súdmi v prebiehajúcich odvolacích konaniach, a teda konania o odvolaní začaté pred 1. júnom 2023 sa dokončia na doteraz príslušných krajských súdoch, pretože niet zákonného ustanovenia, ktoré by prechod výkonu súdnicstva zakladal.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici tak má za to, že na to, aby sa odvolacie konania dokončili na inom krajskom súde (t. j. kauzálnu príslušnosť), by muselo existovať ustanovenie, ktoré výslovne zakladá prechod výkonu súdnicstva medzi krajskými súdmi. Vo vzťahu ku odvolacím súdom však nedochádza k prechodu súdnicstva, t. j. k zániku akéhokoľvek krajského súdu a nástupníctvu iného krajského súdu, čo by bolo jediným predpokladom na „presun“ starých vecí na nové súdy.

3. Krajský súd v Banskej Bystrici naznačuje určitý dvojkoľajný výklad príslušnosti súdov. Na jednej strane vecná a miestna príslušnosť podľa jednoznačného znenia § 471c CSP kopíruje pravidlo dokončenia starých vecí doterajšími súdmi, pričom na kauzálnu a funkčnú príslušnosť, by sa malo aplikovať iné pravidlo v rozpore s jednoznačne prejavovým zámerom zákonodarcu podľa dôvodovej správy. Takýto princíp nie je rozumne vysvetliteľný. Rovnaké pravidlo ako pri vecnej a miestnej príslušnosti sa má preto uplatniť aj v prípade odvolacích konaní začatých do 31. mája 2023, keďže vo vzťahu k odvolacím súdom absentuje právna úprava a je potrebné aplikovať výklad podľa účelu a zmyslu zákona. V súvislosti s dvojkoľajnosťou Krajský súd v Banskej Bystrici argumentoval aj tým, že kauzálna príslušnosť je osobitným druhom miestnej príslušnosti, a preto by takáto dvojkoľajnosť bola neodôvodnená a rozumne nepredpokladaná.

4. Opačný prístup by podľa Krajského súdu v Banskej Bystrici mohol znamenať zásah do ústavného princípu zákonného sudcu. Teda vtedy, ak vec napadnutá podľa predchádzajúcej právnej úpravy a pridelená zákonnému sudcovi, by bola bez osobitného zákonného zmocnenia a v rozpore s účelom zákona č. 150/2022 Z. z. postúpená súdu, ktorý v čase podania odvolania nebol súdom príslušným.

5. Okrem toho je takýto opačný prístup v rozpore so zásadou perpetuatio fori podľa § 36 ods. 2 CSP. Krajský súd v Banskej Bystrici vychádza z toho, že odvolacie konanie sa začína podaním odvolania, a teda príslušnosť odvolacieho súdu sa v zmysle § 36 ods. 2 CSP určuje podľa okolností v čase podania odvolania a takto určená príslušnosť trvá až do skončenia odvolacieho konania. Preto, ak v čase začatia odvolacieho konania bol príslušným súdom na rozhodnutie o odvolaní bol Krajský súd v Žiline, takto určená príslušnosť trvá aj po 31. máji 2023 a takto určenú príslušnosť nie je možné zmeniť ani podľa princípu okamžitej aplikability.

6. Krajský súd v Žiline podľa § 43 ods. 1 CSP postúpil spor Krajskému súdu v Banskej Bystrici ako súdu podľa neho príslušnému. Tento postup odôvodnil tým, že na odvolacie konanie, ktoré sa začalo pred 31. májom 2023 a ktoré predložil Okresný súd Čadca, nie je príslušný Krajský súd v Žiline, ale Krajský súd v Banskej Bystrici, a to na základe právnej úpravy účinnej od 1. júna 2023. Krajský súd v Žiline poukázal na znenie § 471c CSP a na závery prijaté najvyšším súdom v rozhodnutí z 22. augusta 2023, sp. zn. 5Ndob/5/2023 týkajúceho sa funkčnej príslušnosti v obchodnoprávných sporoch.

7. Najvyšší súd ako súd spoločne nadriadený Krajskému súdu v Žiline a Krajskému súdu v Banskej Bystrici podľa § 43 ods. 2 CSP, posúdil dôvodnosť predloženého nesúhlasu Krajského súdu v Banskej Bystrici s postúpením mu sporu na odvolacie konanie a dospel k záveru, že tento dôvodný nie je.

8. Podľa § 43 ods. 2 CSP, ak súd, ktorému bol spor postúpený, s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu. Týmto rozhodnutím sú súdy viazané.

9. Podľa § 471c CSP, konania začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 sa dokončia na súdoch vecne a miestne príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023; to neplatí, ak podľa osobitného predpisu výkon súdnicstva prechádza z vecne a miestne príslušného súdu na iný súd.

10. Podľa čl. 3 ods. 2 CSP, výklad tohto zákona nesmie protirečiť tomu, čo je v jeho slovách a vetách jasné a nepochybné. Nikto sa však nesmie dovolávať slov a viet tohto zákona proti ich účelu a zmyslu podľa odseku 1.

11. Podľa § 34 ods. 1 CSP, ak odsek 2 neustanovuje inak, o odvolaní proti rozhodnutiu okresného súdu rozhoduje krajský súd, v ktorého obvode má sídlo okresný súd, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

12. Podľa § 34 ods. 2 písm. a) CSP, na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu vydanému v konaní podľa a) § 22 písm. f) a h) a § 23 písm. f) a h) je príslušný Krajský súd v Banskej Bystrici.

13. Podľa § 22 CSP, na konanie v obchodnoprávných sporoch sú príslušné:

- a) Mestský súd Bratislava III pre obvod Krajského súdu v Bratislave,
- b) Mestský súd Košice pre obvod Krajského súdu v Košiciach,
- c) Okresný súd Banská Bystrica pre obvod Krajského súdu v Banskej Bystrici,
- d) Okresný súd Nitra pre obvod Krajského súdu v Nitre,
- e) Okresný súd Prešov pre obvod Krajského súdu v Prešove,
- f) Okresný súd Trenčín pre obvod Krajského súdu v Trenčíne,
- g) Okresný súd Trnava pre obvod Krajského súdu v Trnave,
- h) Okresný súd Žilina pre obvod Krajského súdu v Žiline.

14. Podľa § 18l ods. 1 písm. c) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 371/2004 Z. z.“), výkon súdnictva, všetky práva a povinnosti vrátane správy majetku štátu, práv a povinností z pracovnoprávných vzťahov a štátnozamestnaneckých vzťahov a iných právnych vzťahov a práv a povinností z osobitných vzťahov sudcov a prísediacich z radov občanov k štátu prechádzajú od 1. júna 2023 z Okresného súdu Čadca na Okresný súd Žilina.

15. Podľa § 3 ods. 8 písm. d) zákona č. 371/2004 Z. z., sídlom Krajského súdu v Žiline je mesto Žilina; jeho obvod tvoria obvody Okresného súdu Žilina.

16. Podľa § 2 ods. 36 zákona č. 371/2004 Z. z., sídlom Okresného súdu Žilina je mesto Žilina; jeho obvod tvorí územný obvod okresov Žilina, Bytča, Čadca a Kysucké Nové Mesto. Okresný súd Žilina má pracovisko v meste Čadca.

17. Spor o príslušnosť spočíva v spore medzi Krajským súdom v Žiline a Krajským súdom v Banskej Bystrici v otázke funkčnej príslušnosti súdu na rozhodovanie o odvolaní žalovanej proti rozsudku súdu Okresného súdu Čadca z 9. decembra 2022 prvej inštancie bolo podané Okresnému súdu Čadca do 31. mája 2023. Okamihom podania odvolania začína odvolacie konanie ako to vyplýva analogicky z § 156 CSP, ako aj zo systematického výkladu použitím argumentu a rubrica, kedy v rámci právnej úpravy odvolania CSP rozlišuje medzi jednotlivými fázami. V rámci prvej fázy súd uskutočňuje určité zákonom predpokladané úkony, ktoré majú za cieľ odbremeniť odvolací súd od úkonov bezprostredne nesúvisiacich s meritórnym preskúmaním napadnutého rozhodnutia alebo s rozhodovaním o odvolaní, ak nie je daná možnosť uplatnenia autoremedúry podľa § 376 CSP. V rámci druhej fázy už nastupuje konanie na odvolacom súde, ktoré začne po tom, ako súd prvej inštancie po vykonaní jemu zákonom zverených úkonov po podaní odvolania predloží vec odvolaciemu súdu.

18. V priebehu začatého a právoplatne neskončeného odvolacieho konania, a teda vzhľadom na suspenzívny účinok odvolania podľa § 367 ods. 1 CSP aj v priebehu súdneho konania ako takého, nadobudli účinnosť zákon č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov (ďalej len „zákon č. 150/2022 Z. z.“) a zákon č. 398/2022 Z. z. ktorým sa mení zákon č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Týmito zákonmi bola zavedená, tzv. reforma súdnej mapy, a to s účinnosťou od 1. júna 2023. Zákonodarca ňou v rámci novelizácie

CSP zmenil právnu úpravu týkajúcu sa určovania príslušnosti súdu, pričom okrem iného založil novú kauzálnu príslušnosť, a to v konaniach v obchodnoprávných sporoch a zároveň funkčnú príslušnosť súdov pre rozhodovanie o odvolaniach proti rozhodnutiam vydaným v takých konaniach. Urobil tak jednak vo vzťahu ku konaniu pred súdmi prvej inštancie v § 22 CSP, ako aj k odvolaciemu konaniu v § 34 ods. 1 a 2 CSP. Zákonodarca danou reformou sledoval špecializáciu súdnictva, a to či už na okresných alebo krajských súdoch. Tento zámer je možné vyrozumiť zo všeobecnej časti dôvodovej správy k zákonu č. 150/2022 Z. z., ktorá uvádza, že reforma súdnej mapy je jedným z nástrojov na dosiahnutie efektívne fungujúcej justície, pretože vytvára vhodné podmienky pre špecializáciu sudcov, ako na úrovni okresných súdov, tak aj na úrovni krajských súdov. Táto špecializácia je prostriedkom pre efektívny výkon justície, čo nepochybne korešponduje aktuálnym spoločenským potrebám, a teda nie len subjektívny historický, ale aj recentný objektívny teleologický výklad jednotlivých noriem novej právnej úpravy je smerodajný pre aplikáciu.

19. Súčasťou novely CSP je aj výslovné zakotvenie jedného z pravidiel časového spolupôsobenia starých (neplatných a neúčinných) právnych noriem s právnymi normami novými (platnými a účinnými), a to fakticky znenia CSP do 31. mája 2023 a znenia CSP od 1. júna 2023. Ide o tzv. ultraaktivitu zakotvenú v prechodnom ustanovení § 471c CSP k tzv. reforme súdnej mapy. V zmysle daného pravidla sa vecná a miestna príslušnosť súdu na konanie začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 spravuje starou právnou úpravou. Upravuje však výnimku, ak osobitný predpis stanovil prechod výkonu súdnictva z inak vecne a miestne príslušného súdu podľa starej právnej úpravy na iný súd. Jej podstata tak spočíva v tom, že ponecháva pri živote starú právnu úpravu.

20. V protiklade k ultraaktivite stojí pravidlo vyplývajúce z princípu okamžitej aplikability procesných noriem (ďalej len „okamžitá aplikabilita“), ktoré na rozdiel od ultraaktivity nevyžaduje výslovné zákonné zmocnenie, keďže je odvoditeľné pomocou ústavnokonformného teleologického výkladu. Jeho podstatou je efektívny výkon súdnictva tak, aby sa predišlo prijímaniu alebo skúmaniu už prijatých prechodných ustanovení (m. m. III. ÚS 267/2017). Kľúčovým je tak v tomto prípade to akým spôsobom bude dochádzať k nachádzaniu právnej normy určujúcej funkčne príslušný súd a nie samotný fyzický presun spisov na iné súdy. Navyše ultraaktivita v porovnaní s okamžitou aplikabilitou je vo všeobecnosti nežiadúca, pretože naráža na predvídateľnosť práva, dôveru subjektov v jasnosť a prehľadnosť právnej úpravy a princíp právneho štátu, ktorého imanentnou súčasťou je aj princíp právnej istoty. Preto ak ultraaktivita predstavuje odchýlku od žiadúceho stavu, je potrebné prioritizovať to, čo sa objektívne lege artis očakáva, a teda aplikáciu okamžitej aplikability. Tam, kde nie je výslovne zakotvená ultraaktivita, a teda aj v ostávajúcich prípadoch, na ktoré sa už zakotvená ultraaktivita nevzťahuje, platí okamžitá aplikabilita.

21. V porovnaní s intertemporálnou normou obsiahnutou v § 470 ods. 4 CSP, ktorá upravuje príslušnosť súdov na konanie vo veciach, ktoré začali do 30. júna 2016 na vecne, miestne, kauzálnu, ako aj funkčne príslušnom súde, úprava § 471c CSP mlčí v otázke kauzálnej a funkčnej príslušnosti súdu v konaniach začatých a právoplatne neskončených do 31. mája 2023. Pripadá tak do úvahy buď vztiahnuť účinky § 471c CSP pre tento prípad aj na súdy funkčne príslušné podľa predpisov účinných do 31. mája 2023 alebo vychádzať z princípu okamžitej aplikability právnych noriem. Použitím argumentu a contrario vo vzťahu k § 471c CSP možno dospieť k záveru, že toto ustanovenie nepokrýva funkčnú príslušnosť súdov. Najvyšší súd pritom zastáva názor, ku ktorému dospel aj použitím argumentu e silentio, že ak by zákonodarca mienil, aby sa tento prechodný právny režim týkal aj funkčnej príslušnosti, vyjadril by to výslovne tak, ako to v minulosti urobil v prechodnom ustanovení § 470 ods. 4 CSP (konanie začaté do 30. júna 2016 na vecne, miestne, kauzálnu a funkčne príslušnom súde podľa predpisov účinných do 30. júna 2016 dokončí súd, na ktorom sa konanie začalo). Preto aj v súlade s očakávaním lege artis je pri nachádzaní funkčnej príslušnosti súdu potrebné vychádzať z okamžitej aplikability procesného predpisu, pričom dôsledky z toho vyplývajúce boli sledované tzv. reformou súdnej mapy a zároveň korešpondujúce spoločenským potrebám.

22. Zovšeobecnené pravidlo vyplývajúce z prvej vety § 471c CSP spočíva v dokončení starých vecí na príslušnom súde podľa predpisov účinných do 31. mája 2023. Výnimkou z tohto pravidla by bol nie len

prechod výkonu súdnictva vzhľadom na vetu za bodkočiarku v § 471c CSP, ale aj nová právna úprava upravujúca kauzálnu a funkčnú právomoc, ktorá sa uplatní aj na staré veci v zmysle princípu okamžitej aplikability. Tam, kde neexistovala kauzálna príslušnosť a po novom bola založená, staré veci dokončí vecne a miestne príslušný súd. Výnimka spočívajúca v prechode výkonu súdnictva sa a pred bodkočiarkou uvedenú vetu a v tomto zmysle je potrebné na ňu nazerať. Prechodom výkonu súdnictva sa sleduje ustanovenie pôsobnosti niektorých súdov so špecializovanou agendou ako to vyplýva z § 1 zákona č. 371/2004 Z. z., pričom daným zákonom a nie CSP bol zavedený inštitút prechodu výkonu súdnictva. V prípade, že by výnimka z naznačeného pravidla nebola ustanovená, vo veci by podľa výslovného znenia zákona mal konať neexistujúci súd alebo súd, ktorý by nemal v pôsobnosti špecializovanú agendu a u ktorého nie je právnym poriadkom dovolené, aby i tak vo veci konal a rozhodoval (§ 40 CSP za bodkočiarkou), opak čoho sleduje práve zákon č. 371/2004 Z. z. Preto sa vyžadovalo, aby CSP, ktorý (nie výlučne) upravuje príslušnosť súdov v občianskoprávných veciach, a to so špecializáciou na určité veci alebo spory, upravil vzťah medzi určovaním príslušnosti a prechodom výkonu súdnictva tak, aby bol zabezpečený jednak samotný výkon súdnictva a na druhej strane, aby tento výkon bol aj špecializovaný. Navyše výkon súdnictva tzv. bratislavskými mestskými súdmi bol špecializovaný už samotným zákonom č. 371/2004 Z. z., pričom tejto špecializácii zodpovedá aj úprava kauzálnej príslušnosti v CSP. Takáto duálna úprava špecializácie predmetných súdov sleduje, aby nie len staré veci, ale aj nové veci v špecializovanej agende boli prejednávané a rozhodované na jednom a tom istom súde. Zároveň úprava v CSP bola nevyhnutná, keďže podľa zákona č. 371/2004 Z. z. sa fakticky vytvoril jeden územný obvod pre Bratislavu, v rámci ktorého pôsobia štyri sudy tej istej inštancie.

23. Nie je však vylúčené, aby staré veci prešli na súd iný ako príslušný podľa predpisov účinných do 31. mája 2023 bez toho, aby sa uplatnil prechod výkonu súdnictva. A to nie len v ponímaní naznačenom Krajským súdom v Banskej Bystrici spočívajúcim v zániku súdu s nástupníctvom druhého, ale aj v prípade prechodu výkonu súdnictva v jednotlivých veciach ako ich má na mysli § 2 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a konkrétne § 18n ods. 2 zákona č. 371/2004 Z. z., kedy dochádza k prechodu výkonu súdnictva rozdelením agendy piatich súdov v postavení okresného súdu medzi štyri z nich so zánikom len jedného z nich, teda keď v končenom dôsledku dochádza k reorganizácii agendy medzi ostávajúce sudy patriace do obvodu rovnakého krajského súdu a súčasne ktorých obvod tvorí rovnaký územný obvod. Tomuto účelu slúži práve osobitná výlučná miestna príslušnosť, kauzálna príslušnosť a funkčná príslušnosť, prostredníctvom ktorých možno určiť ktorý konkrétny súd z ostatných súdov rovnakého stupňa bude príslušný konať a rozhodovať. Normy upravujúce dané druhy príslušností stanovujú kritérium rozhodujúce pre určenie príslušného súdu. Preto, aby o starých veciach rozhodovali kauzálna alebo funkčne príslušné sudy podľa predpisov účinných od 1. júna 2023 sa nevyžaduje, aby došlo k prechodu výkonu súdnictva.

24. Je potrebné zdôrazniť, že základná právna úprava právneho inštitútu príslušnosti súdu je na účely procesného práva civilného upravená v CSP. Prechod výkonu súdnictva upravuje, a to kedy k nemu dochádza a čo sa ním rozumie, zákon č. 371/2004 Z. z. Tieto je potrebné rozlišovať. V prípade prechodu výkonu súdnictva by k presunu starých vecí zo súdu na iný malo dochádzať podľa zákona č. 371/2004 Z. z.. Súd v rámci daného presunu neplní svoju povinnosť podľa § 40 CSP spočívajúcu v skúmaní svojej príslušnosti, ale riadi sa odlišnou právnou normou, podľa ktorej priamo zo zákona dochádza automaticky k presunu vecí. V dôsledku zmeny právnej úpravy, ktorá sa aplikuje okamžite, neostáva konajúcemu súdu nič iné, aby pri plnení svojej povinnosti podľa § 40 CSP aplikoval aktuálnu právnu úpravu, a v prípadoch, na ktoré sa neuplatňuje ultraaktivita podľa § 471c CSP a prechod výkonu súdnictva pod vety za bodkočiarkou daného ustanovenia, postupoval podľa § 43 ods. 1 CSP.

25. Najvyšší súd neopomína ani to, že k prechodnému ustanoveniu obsiahnutému v § 471c CSP navrhovateľ tzv. reformy súdnej mapy k návrhu zákona č. 150/2022 Z. z. uviedol dve vecné odôvodnenia ako ich má na mysli § 7 ods. 2 zákona č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V prvom prípade tak urobil pri navrhovanej úprave kauzálnej príslušnosti v obchodnoprávných sporoch, kde poukázal na to, že staré veci dokončia vecne a miestne príslušné sudy

podľa doterajších predpisov, ibaže sa zrušujú, kedy by veci dokončili nástupnícke súdy. Uvedené odôvodnenie je potrebné vnímať v tom kontexte, že v dovtedajšej úprave (do 31. mája 2023) absentovala kauzálna príslušnosť v obchodnoprávných sporoch, a teda spory takej povahy prejednávali a rozhodovali vecne a miestne príslušné súdy. V rámci navrhovaného znenia zákona malo dôjsť aj k zmenám príslušných súdov v rámci už vtedy upravených niektorých druhoch sporov, pre ktoré bola zavedená kauzálna príslušnosť. Hoci navrhované prechodné ustanovenie mlčí o kauzálnej príslušnosti, v rámci vecného odôvodnenia už priamo k § 471c CSP (nesprávne uvádza navrhovateľ § 417c CSP) navrhovateľ uvádza, že v prípade presunu kauzálnej príslušnosti medzi súdmi, ktoré nezanikajú, staré veci dokončí doterajší súd, pričom nový nápad bude smerovať na nový súd. Tu treba vychádzať z toho, že navrhovanou úpravou malo dôjsť k zmenám kauzálne príslušných súdov v pracovnoprávných sporoch a v sporoch určenia neplatnosti zmluvy, koncesnej zmluvy na práce alebo rámcovej dohody podľa osobitného predpisu, pričom dovtedajšie kauzálne príslušné súdy nemali zaniknúť. Na jednej strane sú tak dve vecné odôvodnenia, pričom jedno svojím jazykovým vyjadrením korešponduje s dovtedajšou úpravou, resp. absenciou úpravy kauzálnej príslušnosti v obchodnoprávných sporoch a druhé (podľa poradia uvedeného v tomto odseku) odôvodnenie nezodpovedá jazykovému vyjadreniu, ako ani zámeru sledovanému navrhovanou úpravou obsiahnutému vo všeobecnej časti dôvodovej správy. Vzhľadom na to, ustanovenie § 471c CSP nepripúšťa variantnú interpretáciu ako, napr. tú, ktorú zastáva Krajský súd v Banskej Bystrici, že by sa účinky § 471c CSP vzťahovali aj na kauzálne príslušné súdy, hoci v ňom nie sú výslovne uvedené. Zároveň je potrebné poukázať na to, že navrhovateľ pozná jednotlivé druhy príslušnosti a nijakým spôsobom z jeho návrhu nevyplýva, že by kauzálnu príslušnosť vnímal ako podmnožinu vecnej alebo miestnej príslušnosti.

26. Jednotlivé druhy príslušnosti súdu stoja popri sebe, nemožno ich stotožňovať alebo vnímať ako poddruhy alebo podmnožiny inej príslušnosti, pretože tomu nezodpovedá právna úprava. Zároveň to je aj v intenciách práva na zákonného sudcu, keďže sa vyžaduje, aby zákonný sudca bol okrem iného sudcom vecne, miestne, kauzálne a prípadne funkčne príslušného súdu. Každý druh príslušnosti má svoj vlastný účel, samostatné kritériá jej určenia a aj osobitnú úpravu (čomu zodpovedá aj systematické delenie tretej hlavy prvej časti CSP na jednotlivé diely). Nemožno však uprieť, že tieto sú navzájom prepojené. Príkladom je práve kauzálna príslušnosť. Pomocou pravidla pre určovanie všeobecného miestne príslušného súdu sa určuje kauzálne príslušný súd (2Ndc/6/2019), to však neznamená, že kauzálna príslušnosť patrí do podmnožiny miestnej príslušnosti. Obdobný vzťah platí aj pri vecnej a miestnej príslušnosti. Z uvedeného vyplýva, že kauzálne, ako aj funkčne príslušný súd nemožno stotožňovať so súdom vecne a miestne príslušným na účely § 471c CSP.

27. Vzhľadom na vyššie uvedené by pripadal do úvahy ešte taký výklad § 471c CSP, že začaté a právoplatne neskončené konanie by malo byť dokončené na tom súde, ktorý je vecne a mieste príslušný, a to aj vtedy, ak sa jedná o konanie v sporoch, pre ktoré je založená kauzálna príslušnosť. Teda súd hoci kauzálne príslušný podľa predpisov účinných do 31. mája 2023 by mal postúpiť spor na vecne a miestne príslušný súd podľa predpisov účinných do 31. mája 2023, aby konanie dokončil, ak sám nie je takým súdom. Takýto prísne formálny jazykový výklad by však bol v rozpore s podstatou intertemporality, ktorá sama o sebe nezakladá nový právny režim ako by to bolo pri danom jazykovom výklade § 471c CSP, ale v tomto prípade (vzhľadom na zakotvené pravidlo) upravuje, či sa určitý právny režim starej právnej úpravy ďalej zachová a v akom rozsahu. To znamená, že tam, kde do 31. mája 2023 nebola založená kauzálna príslušnosť, dokončí konanie vecne a miestne príslušný súd podľa predpisov účinných do 31. mája 2023 v zmysle ultraaktivitu. Naopak tam, kde do 31. mája 2023 bola založená kauzálna príslušnosť, dokončí konanie kauzálne príslušný súd podľa predpisov účinných od 1. júna 2023, a to v zmysle okamžitej aplikability. V jednotlivých prípadoch, v ktorých zákonodarca už zakotvil kauzálnu príslušnosť a túto tzv. reformou súdnej mapy nezrušil, no čiastočne upravil, je tak naďalej právnym poriadkom sledované, aby v určitých sporoch rozhodovali len určité súdy, ktoré by inak nemuseli byť súčasne vecne a miestne príslušné. Najvyšší súd tak uprednostnil všeobecno-teleologický výklad intertemporálnej právnej normy obsiahnutej v § 471c CSP pred rigidným jazykovým výkladom, a teda uprednostnil účel a zmysel § 471c CSP ako to predpokladá čl. 3 ods. 2 CSP. Vzhľadom na zámer sledovaný tzv. reformou súdnej mapy, záver najvyššieho súdu možno podporiť aj subjektívnym historickým a objektívnym recentným teleologickým výkladom.

28. Ako príklad k predošlému možno uviesť pracovnoprávny spor, v ktorom vystupuje žalovaný so sídlom v Banskej Bystrici. V danom prípade by bez iného (bez aplikácie ustanovení o kauzálnej príslušnosti) bol vecne a miestne príslušným súdom Okresný súd Banská Bystrica v zmysle § 12 a § 15 ods. 1 CSP (účinný do 31. mája 2023) za predpokladu, že nebola dôvodne uplatnená osobitná miestna príslušnosť na výber daná podľa § 19 CSP (účinný do 31. mája 2023). Kauzálny príslušný súd však nemusí byť nevyhnutne aj súdom inak miestne príslušným, je však v prípadoch viacerých kauzálny príslušných súdov na konanie v určitom spore alebo veci určujúce, tam, kde to zákon predpokladá, do ktorého obvodu kauzálny príslušného súdu inak miestne príslušný súd spadá. O tom svedčí, že v naznačenom prípade by bol Okresný súd Zvolen kauzálny príslušný súd v zmysle § 23 písm. f) CSP (účinný do 31. mája 2023). Podľa novej právnej úpravy je to však Okresný súd Banská Bystrica podľa § 23 písm. c) CSP (účinný od 1. júna 2023), keďže došlo k zmene kauzálny príslušného súdu v prvej inštancii pre obvod Krajského súdu v Banskej Bystrici a uplatní sa okamžitá aplikabilita.

29. Z vyššie uvedených dôvodov (najmä z prvej vety odseku 21. a poslednej vety odseku 25. odôvodnenia tohto rozhodnutia) najvyšší súd uvádza, že v prípade § 471c CSP vo vzťahu ku kauzálnej alebo funkčnej príslušnosti nejde o pravú medzeru v zákone, teda o prípad, kedy úmyslom zákonodarcu nebolo vylúčiť zachovanie kauzálnej a funkčnej príslušnosti. Naopak zo znenia § 471c CSP podľa najvyššieho súdu jednoznačne vyplýva, že zákonodarcu zachovanie kauzálnej a funkčnej príslušnosti v konaniach začatých a právoplatne neskončených do 31. mája 2023 v § 471c CSP neupravil vedome. Teda nie je priestor pre aplikáciu čl. 4 CSP. Aj keby z prípadnej dôvodovej správy vyplýval opak, a teda druhý prípad vecného odôvodnenia novely k § 471c CSP by bol osamotený, nemožno nedostatok právnej normy (z pohľadu navrhovateľa a spočívajúci v nedôslednosti navrhovateľa, resp. zákonodarcu, ale navyše pri zachovaní okolností uvádzaných v prvej vete odseku 21. a poslednej vete odseku 25. odôvodnenia tohto rozhodnutia) odstrániť nijakou výkladovou metódou a tak aplikáciou čl. 3 ods. 1 CSP, keďže text zákona je jasný a nepochybný a odchýlenie sa od neho nevyžaduje ani účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť ani žiadny ústavnoprávny princíp, ale práve naopak tieto podporujú to, čo je v § 471c CSP slovami vyjadrené. Navyše je potrebné poznamenať, že samotná dôvodová správa má na účely výkladu prijatých právnych noriem len podporný charakter (II. ÚS 81/2018), pričom práve právna norma je odrazom zámeru, resp. prostriedkom na jeho dosiahnutie. V tomto ponímaní tak usmernenie ministerstva možno vnímať len ako vyjadrenie urobené ex post, ktoré svedčí o nedôslednosti navrhovateľa tzv. reformy súdnej mapy, ktorú však možno napraviť len v rámci legislatívneho procesu. Je pravda, že nedôslednosti zákonodarcu možno napraviť aj sudcovským dotváraním práva, avšak to iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, ako to predpokladá čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov (ďalej len „ústava“). Ako vyplýva z odôvodnenia tohto rozhodnutia, ministerstvom želaný spôsob riešenia danej otázky však nie je možné založiť na znení alebo výklade jednotlivých noriem právnych predpisov, ktorými bola zavedená tzv. reforma súdnej mapy, ako ani prostredníctvom sudcovskej tvorby práva.

30. Najvyšší súd v nadväznosti k argumentácii týkajúcej sa usmernenia ministerstva poukazuje na názor Krajského súdu v Banskej Bystrici z usmernenia vyvodený. Spočíva v tom, že na to, aby odvolacie konanie dokončil krajský súd príslušný podľa § 34 ods. 2 CSP na rozhodovanie o odvolaní podanom proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie vydanom v konaní v obchodnoprávnom spore, musí existovať ustanovenie výslovne zakladajúce prechod výkonu súdnictva medzi krajskými súdmi. Podľa najvyššieho súdu však z toho, ale zároveň vyplýva záver, že ak by aj CSP v prechodnom ustanovení výslovne (čo sa nevyžaduje) upravoval pod rubrikou "Prechodné ustanovenia účinné od 1. júna 2023" nie ultraaktivitu (v obmedzenom rozsahu ako to vyplýva z § 471c CSP), ale okamžitú aplikabilitu vo vzťahu ku konaniam začatým a právoplatne neskončeným do 31. mája 2023, a to napr. tak, že CSP platí aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti, resp. len vo vzťahu k odvolaniam tak, že CSP platí aj na odvolacie konania začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023, tak by to Krajskému súdu v Banskej Bystrici nepostačovalo, keďže nedošlo k prechodu výkonu súdnictva. Takýto záver však nemá žiadny racionálny podklad ako to vyplýva z odsekov 22., 23., a 24. odôvodnenia tohto rozhodnutia. Postup súdu v rozpore s novou právnou úpravou by tak bol v rozpore so zákonom. To platí bez ohľadu

na to, či okamžitá aplikabilita by bola vyjadrená v prechodnom ustanovení výslovne alebo nie, pretože lege artis platí okamžitá aplikabilita všade tam, kde absentuje pravidlo vyplývajúce z ultraaktivity.

31. Zo žiadneho ustanovenia CSP tak nevyplýva, aby konania začaté a právoplatne neskončené do 1. júna 2023, 1) v ktorých má konať vecne a miestne príslušný súd podľa predpisov účinných do 31. mája 2023, ale výkon súdnictva prešiel na iný súd alebo 2) v ktorých je zachovaná kauzálna príslušnosť pre prejednávany a rozhodovaný druh veci alebo sporu aj po 1. júny 2023, dokončil a o veci alebo spore rozhodoval súd príslušný podľa právnej úpravy účinnej do 31. mája 2023. To isté platí aj vo vzťahu k odvolacím konaniam začatým a právoplatne neskončeným do 1. júna 2023. Je zrejmé, že tzv. reforma súdnej mapy zaviedla dva prístupy k riešeniu stretu právnych režimov. Ako vyplýva z predchádzajúcej v tomto odôvodnení uvedenej právnej argumentácie, je tento prístup nielen sledovaný navrhovateľom tzv. reformy súdnej mapy, ale aj objektívne očakávaný spoločnosťou, ako aj právnym poriadkom. Dokončenie konania súdom, ktorý by inak nebol príslušný podľa novej právnej úpravy prichádza do úvahy len v prípade konania v obchodnoprávných sporoch na súdoch prvej inštancie, ktoré nezanikli alebo v rámci ktorých nedošlo k reorganizácii špecializovanej agendy (aj v poslednom prípade však môže nastať situácia, že nebude dôvod na prechod, ak sa súd len inak označuje a je po novom špecializovaný na konanie, v ktorom by po starom bol inak vecne a miestne príslušný; tak to možno predpokladať pri Okresnom súde Bratislava III). Navyše nie je vzhľadom na znenie § 40 CSP veta za bodkočiarkou (upravujúci okamih dokedy súd skúma kauzálnu príslušnosť v obchodnoprávných sporoch ex officio) vylúčené, že v obchodnoprávných sporoch budú konať a rozhodovať aj súdy v postavení okresného súdu nevymenované v § 22 CSP, a teda súdy kauzálny nepríslušné. Hoci je žiaduce, aby z dôvodu povahy sporu, tento prejednávali a rozhodovali súdy, ktoré sú naň kauzálny príslušné, zákonodarca v určitom momente súdneho konania odstraňuje nedostatok procesnej podmienky kauzálny nepríslušnosti súdu. Z ustanovenia § 40 CSP aj s prihliadnutím na jeho ústavnokonformný výklad (čl. 2 ods. 3 ústavy) vyplýva, že nie je vylúčené, aby strana sporu úspešne uplatnila námietku kauzálny nepríslušnosti. Teda je nie len vecou súdu, ale aj strán sporu, aby tieto v zmysle zásady vigilantis iura scripta sunt uskutočnili procesnú aktivitu v prípade nedostatku kauzálny príslušnosti súdu, a to pod sankciou zhojenia tohto nedostatku. Aj v týchto intenciách má tak dvojaký prístup k riešeniu stretu právnych režimov svoje opodstatnenie.

32. K záveru o príslušnosti súdu v tejto veci je možné dospieť urobením nasledovných krokov: 1) určenie súdu príslušného podľa starej právnej úpravy, 2) ak ide o súd vecne a miestne príslušný (nejde o prípad kauzálny alebo funkčnej príslušnosti), či u takéhoto súdu došlo k prechodu výkonu súdnictva, 3) určiť súd príslušný podľa novej právnej úpravy. Pritom je potrebné vychádzať z predchádzajúcej v tomto odôvodnení uvedenej právnej argumentácie.

33. Vzhľadom na to, že spor o príslušnosť sa týka otázky súdu funkčne príslušného na rozhodovanie o odvolaní žalobkyne proti rozsudku súdu prvej inštancie, je potrebné posúdiť, ktorý súd bol funkčne príslušný podľa starej právnej úpravy. V sporoch o príslušnosť je pre posúdenie dôvodnosti nesúhlasu s postúpením sporu potrebné posúdiť okolnosti v čase začatia konania, ktoré sú určujúce pre založenie príslušnosti konkrétného súdu na prejednanie a rozhodovanie sporu. Najvyšší súd dospel k záveru, že je kľúčové posúdenie povahy sporu, ktorá môže byť určujúca pre založenie kauzálny alebo v tomto prípade funkčnej príslušnosti.

34. V konaní vyšlo najavo, že žalobkyňa sa domáhala voči žalovanej zaplatať určitej sumy za stavebné práce vykonané pre žalovanú. Strany sporu majú postavenie podnikateliek podľa § 2 ods. 1 písm. a) zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „ObZ“), obe s predmetom podnikateľskej činnosti v oblasti stavebníctva. Už zo samotného vyhlásenia urobeného v návrhu na vydanie platobného rozkazu vyplýva, že žalobkyňa si návrhom uplatňuje obchodnoprávny nárok. Taktiež si uplatnila úroky z omeškania v sadzbe stanovenej pre omeškanie v obchodných záväzkových vzťahoch, ako aj právo na paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávky, ktoré vzniká veriteľovi pri omeškaní dlžníka len v obchodných záväzkových vzťahoch (č. 1. 2 a 3). Z návrhu na pokračovanie v konaní vyplýva, že v rámci vykonávania prác vystupovala žalobkyňa ako subdodávateľka, a teda práce boli v konečnom dôsledku fakticky vykonávané v prospech tretieho

subjektu. Bez ohľadu na to, či uplatnený nárok vznikol v právnom vzťahu zo zmluvy o dielo alebo z bezdôvodného obohatenia, je zrejmé, že vznikol medzi podnikateľkami v rámci ich podnikateľskej činnosti. Teda sa jedná o obchodný záväzkový vzťah podľa § 261 ods. 1 ObZ. Sporom vyvolaným z obchodného záväzkového vzťahu sa na účely práva procesného rozumie spor obchodnoprávny. Takýto spor nie je bližšie procesnými normami definovaný, avšak práve procesné normy slúžia realizácii hmotného práva, ktoré je súdom v konaní nachádzané a ktorému má byť poskytnutá ochrana. Preto by bolo neúčelné, ak spory vyvolané z obchodného záväzkového vzťahu by neprejednávali a nerozhodovali súdy kauzálné príslušné v obchodnoprávných sporoch vymedzené v § 22 CSP alebo pre tieto spory špecializované odvolacie súdy vymedzené v § 34 ods. 2 CSP. Z uvedeného tak vyplýva, že rozsudok súdu prvej inštancie bol vydaný v konaní v obchodnoprávnom spore.

35. Povaha sporu ako obchodnoprávneho však vzhľadom na absenciu kauzálnej príslušnosti pre obchodnoprávne spory do 31. mája 2023 nie je určujúca pre určenie súdu funkčne príslušného podľa starej právnej úpravy, avšak je z dôvodu okamžitej aplikability novej právnej úpravy určujúca pre určenie súdu funkčne príslušného podľa novej právnej úpravy, ktorá vymedzuje, ktoré krajské súdy sú funkčne príslušné na rozhodovanie o odvolaní proti rozhodnutiu vydanom v konaní v obchodnoprávnom spore.

36. Najvyšší súd tak konštatuje, že Krajský súd v Žiline bol v čase začatia odvolacieho konania podľa § 34 CSP (účinný do 31. mája 2023) v spojení s § 3 ods. 6 písm. b) zákona č. 371/2004 Z. z. (účinný do 31. mája 2023) funkčne príslušný rozhodovať o odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie.

37. Keďže sa jedná o otázku funkčnej príslušnosti, o ktorej prechodné ustanovenie v § 471c CSP mlčí, a túto príslušnosť nemožno zamieňať s vecnou alebo miestnou príslušnosťou, uplatní sa okamžitá aplikabilita. Teda ak nová právna úprava určuje iný funkčne príslušný súd ako Krajský súd v Žiline, konanie začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 nedokončí dovtedy inak príslušný súd, ale súd určený podľa novej právnej úpravy.

38. Najvyšší súd musí v tomto prípade riešiť situáciu, ak spor rozhodol súd v postavení okresného súdu, ktorý nie je výslovne uvedený v § 22 písm. a) až h) CSP, ako to je v prípade Okresného súdu Čadca. Tak ako už bolo vyššie uvedené, taká situácia môže nastať (aj v konaniach, ktoré začali už podľa novej právnej úpravy), ak konajúci lebo strany sporu neuskutočnili procesnú aktivitu v prípade nedostatku kauzálnej príslušnosti súdu na konanie v obchodnoprávných sporoch a v dôsledku toho nedošlo k postúpeniu sporu príslušnému súdu a k zhojeniu tohto nedostatku ako to predpokladá § 40 CSP veta za bodkočiarkou. Ďalšími situáciami sú, ak má konanie v zmysle ultraaktivity dokončiť vecne a miestne príslušný súd podľa predpisov účinných do 31. mája (§471c CSP veta pred bodkočiarkou) alebo súd, na ktorého prešiel výkon súdnictva (§471c CSP veta za bodkočiarkou), pričom zároveň by v oboch prípadoch nešlo o súd výslovne uvedený v § 22 písm. a) až h) CSP [pre úplnosť ani o Okresný súd Bratislava III, ktorý sa po novom označuje ako Mestský súd Bratislava III a je uvedený v písmene a)]. Konečne to je aj prípad, ak za starej právnej úpravy už bolo vydané rozhodnutie súdom, a to súdom výslovne neuvedeným § 22 písm. a) až h) CSP (tu však treba stotožňovať Okresný súd Bratislava III s Mestským súdom Bratislava III).

39. Formalistický výklad § 34 ods. 2 CSP v spojení s § 22 CSP môže viesť k záveru, že ak odvolaním napadnuté rozhodnutie nevydal súd výslovne uvedený v § 22 CSP, nemôže byť funkčná príslušnosť krajského súdu založená na § 34 ods. 2 CSP, ale na § 34 ods. 1 CSP. Vychádza sa tu z viazanosti rozhodnutia vydaného v konaní v obchodnoprávnom spore na konkrétny kauzálny príslušný súd podľa § 22 CSP. To by v tomto prípade znamenalo, že Krajský súd v Žiline by bol podľa § 34 ods. 1 CSP v spojení s § 3 ods. 8 písm. d) a § 2 ods. 36 zákona č. 371/2004 Z. z. funkčne príslušný rozhodovať o odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie. Takýto výklad by však spôsobil sťaženie realizáciu špecializácie súdnictva sledovanú tzv. reformou súdnej mapy. Nehovoriac o tom, že nemožno aplikovať žiadne ustanovenia zákona č. 371/2004 Z. z., ak rozhodnutie vydal súd, ktorý už podľa novej právnej úpravy neexistuje. Tu však možno vychádzať z toho, do obvodu ktorého krajského súdu patrí súd, na ktorý prešiel výkon súdnictva neexistujúceho súdu.

40. Tento výklad by zapríčinił dvojkolaľnosť v rámci určovania funkčnej príslušnosti na rozhodovanie o odvolaniach proti rozhodnutiam súdov prvej inštalcie vydaným v konaniach v obchodnoprávnych sporoch. Na jednej strane by krajské súdy uvedené v § 34 ods. 2 CSP boli príslušné rozhodovať o odvolaniach v obchodnoprávnych sporoch podaným len proti tým rozhodnutiam, ktoré vydali súdy prvej inštalcie výslovne uvedené v § 22 písm. d) až h) CSP [resp. v zmysle § 34 ods. 1 CSP aj proti rozhodnutiam vydaným súdmi uvedenými v § 22 písm. a) až c) CSP] a na druhej strane, iné krajské súdy výslovne uvedené v § 22 písm. d) až h) CSP, hoci po novom nešpecializované pre odvolacie konanie v obchodnoprávnych sporoch, by boli príslušné rozhodovať o odvolaniach podaným proti tým rozhodnutiam, ktoré vydali súdy prvej inštalcie v konaniach v obchodnoprávnych sporoch výslovne neuvedené v § 22 písm. d) až h) CSP, ale súčasne patriace do obvodu krajského súdu uvedeného v § 22 písm. d) až h) CSP. V druhom prípade to však neplatí, ak by šlo o súd prvej inštalcie patriaci do obvodu krajského súdu uvedeného v § 22 písm. a) až c) CSP, pri ktorých možno založiť funkčnú príslušnosť špecializovaných krajských súdov podľa § 34 ods. 1 CSP pri zachovaní zámeru sledovaného, tzv. reformou súdnej mapy. Takáto dvojkolaľnosť však nebola nielen zákonodarcom v rámci prijímania tzv. reformy súdnej mapy sledovaná, ale nie je ani právnym poriadkom predpokladaná ako je to v prípade kauzáľnej príslušnosti v obchodnoprávnych sporoch (viď odsek 31. odôvodnenia tohto rozhodnutia). Totiž naproti danej príslušnosti súd skúma funkčnú príslušnosť podľa § 40 CSP počas celého konania, pričom jej nedostatok nie je možné nijako zhojiť.

41. Tu najvyšší súd zdôrazňuje, že zámer zákonodarcu nesledoval len špecializáciu okresných súdov, ale aj súdov krajských. Aby v obchodnoprávnych sporoch konal a rozhodoval ako odvolací súd len výlučný okruh krajských súdov, jednoznačne vyplýva z § 34 ods. 2 CSP. Zákonodarca opomenul, že konanie inak v obchodnoprávnych sporoch sa pred tzv. reformou súdnej mapy uskutočňovalo, ako v prvej inštalcii, tak aj v rámci odvolacieho konania, na vecne, miestne a funkčne príslušných súdoch, t. j. absentovala kauzálna príslušnosť súdov na konanie v takých sporoch. O opomenutí svedčí jednak zámer sledovaný tzv. reformou súdnej mapy a znenie § 34 ods. 2 CSP, v protiklade ktorému je uvedený formalistický výklad. Zároveň je to aj absencia intertemporálnych noriem k tzv. reforme súdnej mapy premietnutej v CSP, a to v otázke funkčnej (ako aj kauzáľnej) príslušnosti súdov v konaniach začatých a právoplatne neskončených do 31. mája 2023. Zákonodarca tak nezobral do úvahy, že pred tzv. reformou súdnej mapy nebol obmedzený okruh súdov konajúcich v obchodnoprávnych sporoch.

42. Pripadá do úvahy aj jazykový lexikálny výklad § 34 ods. 2 CSP v spojení s § 22 CSP, v zmysle ktorého je určujúca povaha konania vymedzeného v § 22 CSP, a teda sa vychádza najmä z časti na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu vydanému v konaní podľa... Zákonodarca tu kladie dôraz na konanie vymedzené v § 22 CSP (a nie na súd rozhodujúci podľa § 22 CSP). Ide pritom o konanie v obchodnoprávnych sporoch. To, že kľúčovým má byť, nie ktorý súd vydal rozhodnutie, ale v akom konaní bolo vydané, vyplýva aj zo subjektívneho historického teleologického výkladu zohľadňujúceho zámer sledovaný, tzv. reformou súdnej mapy, ktorého naplnenie prostredníctvom novej právnej úpravy je objektívne očakávané spoločnosťou, ako aj absencie prechodného ustanovenia, ktoré by obsahovalo odlišnú úpravu vzťahujúcu sa na funkčnú (ak aj kauzálnu) príslušnosť. Preto v konečnom dôsledku konaním podľa § 22 CSP (na ktoré odkazuje § 34 ods. 2 CSP) je potrebné rozumieť konanie v obchodnoprávnom spore vedené na ktoromkoľvek súde v postavení okresného súdu, a to bez ohľadu na to, kedy bolo konanie začaté. Navyše takýto záver sleduje aj hospodárnosť a rýchlosť konania ako na kritéria efektívnosti konania, a teda naplnenie princípu hospodárnosti konania zakotveného v čl. 17 CSP. Osobitne od súdu špecializovaného na určitého spory sa objektívne očakáva, že vzhľadom na svoju špecializáciu bude výkon súdnictva efektívnejší. Najvyšší súd má teda za to, že o odvolaní v obchodnoprávnych sporoch sú príslušné rozhodovať len tie krajské súdy, ktoré sú vymenované v § 34 ods. 2 CSP, a to bez ohľadu na to, ktorý konkrétny súd prvej inštalcie vydal napadnuté rozhodnutie, ale s prihľadnutím na to, do ktorého obvodu špecializovaného krajského súdu súd prvej inštalcie patrí podľa zákona č. 371/2004 Z. z.

43. Najvyšší súd konštatuje, že Krajský súd v Banskej Bystrici je podľa § 34 ods. 2 písm. a) CSP v spojení s 22 písm. h) CSP a § 3 ods. 8 písm. d) a § 2 ods. 36 zákona č. 371/2004 Z. z. funkčne príslušný rozhodovať o odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštalcie. V tomto prípade nejde o

rozhodnutie vydané súdom vymedzeným v § 22 písm. a) až h) CSP, na ktoré odkazuje § 34 ods. 2 písm. a) až c) CSP, ide však o rozhodnutie vydané súdom, z ktorého prešiel výkon súdnictva na súd patriaci do obvodu Krajského súdu v Žiline podľa § 18l ods. 1 písm. c), § 3 ods. 8 písm. d) a § 2 ods. 36 zákona č. 371/2004 Z. z., a to navyiac v konaní v obchodnoprávnom spore.

44. Je nepochybné, že aplikácia novej právnej úpravy má vplyv na právo na zákonného sudcu. Tento však nemá za následok porušenie práva na zákonného sudcu, keďže k zmene zákonného sudcu dochádza v zmysle jednotlivých právnych predpisov so silou zákona, ktorými bola zavedená, tzv. reforma súdnej mapy, a teda v súlade so zákonom. Najvyššiemu súdu nie sú známe ani okolnosti, ktoré by hodnoverne preukazovali zmenu zákonného sudcu ad hoc práve pre tento spor, a teda že by sa jednalo o zmenu vychádzajúcu zo svojvôle. K zmene zákonného sudcu tak dochádza v dôsledku tzv. reformy súdnej mapy zavedenej zákonom a aplikáciou príslušných ustanovení CSP, prípadne aj zákona č. 371/2004 Z. z., a to tak, že súd, na základe zákonného zmocnenia obsiahnutého v § 40 CSP skúma svoju príslušnosť a v prípade jej nedostatku podľa § 43 ods. 1 CSP postupuje spor súdu príslušnému. Ak by ale konal a rozhodoval sudca súdu príslušného podľa predpisov účinných do 31. mája 2023, pričom by nešlo by o prípad, v ktorom sa uplatní pravidlo vyplývajúce z ultraaktivy a súčasne by tento súd nebol príslušný, či už z dôvodu prechodu výkonu súdnictva alebo z dôvodu aplikácie novej právnej úpravy na podklade okamžitej aplikability, dôsledkom by bolo porušenie práva na zákonného sudcu.

45. Aplikáciou novej právnej úpravy spôsobom uvedeným v odôvodnení tohto rozhodnutia nedochádza k porušeniu procesnoprávnej zásady perpetuatio fori zakotvenej v § 36 ods. 2 CSP, keďže v tomto prípade došlo k zmene funkčnej príslušnosti súdu, na základe okamžitej aplikácie novej právnej úpravy s prihliadnutím na okolnosti, ktoré boli dané v čase začatia konania, a to konkrétne povaha sporu. Tieto rozhodujúce okolnosti nespočívajú v procesných normách upravujúcich príslušnosť súdu, ale v okolnostiach, podľa ktorých sa príslušnosť určuje, a teda ktoré sú obsiahnuté v daných procesných normách. Takými okolnosťami sú napríklad adresa trvalého pobytu (§ 14 CSP), adresa sídla (§ 15 CSP), miesto, kde nastala skutočnosť, ktorá zakladá uplatnené právo (§ 17 CSP), miesto výkonu práce žalovaného podľa pracovnej zmluvy [§ 19 písm. a) CSP], na akom súde prebieha exekučné konanie [§ 20 písm. c) CSP (ak dôjde k právnej úprave, v dôsledku ktorej by sa zmenil exekučný súd, nedošlo by k zmene súdu konajúceho podľa CSP, keďže sa jedná o okolnosť, ktorej zmena v priebehu konania nemá vplyv na príslušnosť súdu] a povaha sporu alebo veci (§ 22 až § 33 CSP). Uvedenú zásadu je potrebné vnímať tak, že ak v priebehu konania dôjde k zmene okolnosti určujúcej príslušnosť súdu v čase jeho začatia, táto zmena nemá vplyv na príslušnosť súdu. Avšak neznamená to, že ak dôjde k zmene právnej úpravy príslušnosti súdu, a to aj v rozsahu okolností, ktoré sú pre určenie príslušného súdu určujúce, táto sa neaplikuje. Konanie sa musí v zmysle § 36 CSP uskutočniť na súde, ktorý je na prejednanie príslušný, a preto je v prípade neskončeného konania potrebné aplikovať aktuálnu právnu úpravu, podľa ktorej sa určuje príslušný súd, avšak vždy s prihliadnutím na okolnosti, ktoré boli dané v čase začatia konania, ibaže by nová právna úprava ustanovovala inak, vrátane prechodných ustanovení. V tomto prípade nová právna úprava inak neustanovuje.

46. Najvyšší súd vzhľadom na vyššie uvedené konštatuje, že nesúhlas Krajského súdu v Banskej Bystrici s postúpením sporu Krajským súdom v Žiline nie je dôvodný, preto rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

47. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.